

Robert Vannoy, Wyjście na wygnanie, wykład 7B

Jozue: Jerycho, Aj

III. C. Podbój Kanaanu – Jozuego 5:13-12:24

1. Zdobyć Jerycha Doszliśmy do C. pod III., czyli „Zdobyć Canaan: Jozuego 5:13 do 12:24”. 1. pod tym jest „Podbój Jerichow Jozuego 6”. Jestem pewien, że wszyscy znacie historię zabrania Jericho. Z pewnością był to bardzo niezwykły i cudowny sposób, w jaki Pan dał to miasto Israel. Myślę, że znaczenie sposobu, w jaki Izrael zajął Jerycho, polega na tym, że jest to pierwsze miasto w ziemi Kanaan, które zdobyli, a sposób, w jaki to zostało zrobione, był zamierzony przez Pana, aby dać im jasny przykład, że otrzymają ziemię jako dar z jego ręki i że ostatecznie ziemia należała do Pana, a nie do Izraela.

Zauważysz w rozdziale 6, w drugim wersecie, Pan mówi: „Oto wydałem Jerichow twoje ręce wraz z jego królem i jego wojownikami”. Zdobyć Jerichonie było wynikiem strategii wojskowej, obezwładniającej siły ani długiego oblężenia; ale miasto zostało oddane w ręce Izraelitów przez Boga, kiedy Izraelici posłuchali czegoś, co mogło się wydawać raczej bezsensownymi i dziwnymi instrukcjami. Zauważysz, że w wersecie trzecim powiedziano im: „Maszerujcie wokół miasta raz ze wszystkimi uzbrojonymi mężczyznami. Rób to przez sześć dni. Niech siedmiu kapłanów niesie przed arką trąby z baranich rogów. Siódmego dnia okrąż miasto siedem razy, a kapłani dmą w trąby. Gdy usłyszysz, jak długo grają w trąby, niech cały lud głośno krzyczy; wtedy mury miasta runą, a ludzie pójdą w górę, każdy prosto do środka”. Maszerujesz więc wokół miasta raz dziennie przez sześć dni, a siódmego dnia maszerujesz wokół niego siedem razy, dmiesz w trąby i krzyczysz, a mury miasta upadają. Ale tak właśnie się dzieje! Spójrz na werset 20: „Gdy zabrzmiały trąby, lud krzyczał, a na dźwięk trąby, gdy lud głośno krzyczał, runął mur; więc wszyscy rzucili się prosto do środka i zajęli miasto”.

2. Herem – Poświęcone i Przeklęte – Oddzielone Poświęcone Panu [zniszczone lub włożone

do Skarbca Pańskiego] Ale to, co znajdujesz, to to, że ludziom mówi się, że miasto

ma być posiadane tylko po to, aby było poświęcone chwale Bożej, i myślę, że tak samo jest w przypadku reszty kraju. Znajdziesz to wyjaśnione w 6:17-19. Jest tu problem z tłumaczeniem, który koncentruje się wokół hebrajskiego słowa *herem*. Być może go znasz, ale zwróć uwagę na werset 17: „Miasto i wszystko, co w nim jest, ma być...” NIV mówi „poświęcone” – oto *herem* – „dla Pana. Tylko prostytutka Rachab i wszyscy, którzy są z nią w jej domu, zostaną oszczędzeni, ponieważ ukrywała szpiegów, których wysłaliśmy. Ale trzymaj się z dala od rzeczy poświęconych [to to samo słowo, *herem*], abyś nie doprowadził do własnej zagłady [„własna zagłada” to to samo słowo, *herem*], biorąc którąkolwiek z nich”. Dowolny z *herem*. Słowo pojawia się ponownie. „W przeciwnym razie sprawisz, że obóz Israelulegnie zniszczeniu [*herem*] i sprowadzisz na niego kłopoty. Całe srebro i złoto, przedmioty z brązu i żelaza są poświęcone Panu i mają trafić do jego skarbcza”. Tak więc to słowo *herem* pojawia się pięć razy w tych trzech wersetach. Podstawową ideą *herem* jest oddzielenie czegoś od osobistego użytku w celu oddania go Panu. Można to zrobić na dwa sposoby: albo przez zniszczenie, albo przez włożenie do skarbcza Pana. W tym przypadku mieszkańcy i bydło mieli zostać zabici i zniszczeni, podczas gdy złoto i srebro miały trafić do skarbcza Pana. Później, na końcu rozdziału, podane jest dodatkowe przykazanie, gdzie czytamy: „Jozue złożył uroczystą przysięgę: „Przeklęty przed Panem człowiek, który podjął się odbudowy tego miasta Jericho. Kosztem swego pierworodnego syna położy jego fundamenty; kosztem najmłodszej woli wznosił jego bramy.”

Chciałbym poczynić kilka komentarzy na ten temat, ale przegapiłem znaczenie *herem*, odnosząc się do twoich cytatów na stronie 52. Wróćmy do tego na chwilę, aby rozwinąć to trochę dalej. Na stronie 52 twoich cytatów znajdują się dwa akapity z książki Francisa Schaeffera *Joshua and the Flow of Biblical History*. Mówi: „Miasto będzie przeklęte”, cytując Jozuego 6:17. Ten NIV mówi: „Miasto i wszystko, co w nim jest, ma być poświęcone Panu”. Widzicie, to znowu słowo *herem*. Możesz zapytać, czy jest „poświęcony Panu”, czy „przeklęty”? Tłumaczenie jest inne, ale to część trudności w tłumaczeniu słowa *herem*. Schaeffer mówi, że „przeklęty” reprezentuje tylko część znaczenia tego słowa. Hebrajskie słowo oznacza zarówno „przeklęty”, jak i „oddany” –

to znaczy oddany Bogu. Tutaj wyraźnie oznacza to drugie. Miasto będzie poświęcone, co NIV tłumaczy: „Miasto i wszystko, co w nim jest, ma być dla Pana. Tylko nierządnicą Rachab i wszyscy, którzy są z nią w jej domu, zostaną oszczędzeni, ponieważ ukrywała szpiegów, których wysłaliśmy”. W ten sposób Jozue wydał polecenie dla jej ochrony. Polecenia Jozuego skierowane do ludu jasno pokazują, że miasto było poświęcone. „Lecz wy strzeżcie się tylko rzeczy poświęconych, abyście zabierając rzeczy poświęcone nie tworzyli obozu przeklętych Izrael w utrapieniu. Ale całe srebro i złoto jest święte dla Jehowy; przyjdą do skarbcza Jehowy”. A oto komentarz Schaeffera: „Miasto Jerichobyło znakiem pierwocin; we wszystkim pierwociny należały do Boga. Jerichobył pierwocinami ziemi; dlatego wszystko w nim było poświęcone Bogu”.

3. Przeklęte Jerycho nie do odbudowania i Achab Jest więc dodatkowy komentarz na temat poświęconej rzeczy, ale potem wracasz do tej klątwy na końcu rozdziału, którą Jozue nakłada na każdego, kto odbuduje to zrujnowane miasto Jerycho. Stwierdzamy, że miasto nie zostało odbudowane przez długi czas, ale w 1 Król. 16:34, w czasach Achaba, zostało odbudowane. 1 Królewska 16:30 mówi: „Achab, syn Omriego, uczynił więcej zła w oczach Pana niż ktokolwiek z tych, którzy byli przed nim. Nie tylko uważał za błahę popełnianie grzechów Jeroboama, syna Nebata, ale także poślubił Izebel, córkę Etbaala, króla Sydończyków, i zaczął służyć Baalowi i oddawać mu cześć”. Następnie wymieniono niektóre jego niegodziwe czyny: „W miejscu Baal, które zbudował, Samariawzniósł Baalowi ołtarz temple. Achab sporządził też aszerę i uczynił więcej, aby pobudzić do gniewu Pana, Boga Izraela, niż wszyscy królowie przed Izraelitami”. Następnie, jako niemal punkt kulminacyjny jego złych czynów, czytamy w wersecie 34: „Za czasów Achaba odbudowano Hiel w Betel Jericho. Założył fundamenty kosztem swego pierwszego syna Abirama, a bramy wznosił kosztem swego najmłodszego syna Seguba, zgodnie ze słowem Pana, wypowiedzianym przez Jozuego, syna Nuna”. Jest to odniesienie do tego, co Jozue powiedział w 6:26 : „Każdy, kto go odbuduje, położy fundamenty kosztem swego pierwszego syna i postawi jego bramy kosztem swego najmłodszego syna”. Achab panował od 874 do 852 pne, więc jesteś w latach 800-

tych, kiedy to się wypełni.

Wiesz, czas podbojów cofa się do wczesnej/późnej daty dyskusji o Exodusie: albo w XV wieku, albo w XIII wieku. Jeśli jesteś w 1200 roku, to jest to okres 400 lat. Jeśli wybierzesz wczesną datę, jak skłonny jestem sądzić, że tak jest, oznaczałoby to, że miasto nie zostało odbudowane przez 600 lat. Możesz się zastanawiać, dlaczego Pan rzucił tę klątwę na każdego, kto chce odbudować miasto Jericho. To nigdy nie zostało wyjaśnione w tekście biblijnym, więc każde wyjaśnienie, które możemy podać, jest wywnioskowane. Wydaje mi się, że zamysłem Pana było, aby te zrujnowane mury miasta Jerichopozostały jako zrujnowane mury na zawsze, aby były pomnikiem faktu, że Izraelziemia została otrzymana dzięki łasce Bożej. Maszerowali wokół tego miasta i mury runęły! Pamiętajcie, Pan powiedział Jozuemu: „Zdobądź te dwanaście kamieni na pamiątkę” sposobu, w jaki przeprawił je Jordan Riverprzez osuszanie wody. Wydaje mi się, że to kolejna pamiątka: ruiny murów Jerichoprzypominają, że Izraelprzybywszy do land of Canaan, otrzymali tę ziemię w darze od Boga. To nie ich potęga militarna zapewni im land of Canaan. Chciał więc, aby te mury były wiecznym świadectwem tego, że „to jest moja ziemia, daję ci ją”. Nie chciał odbudowy murów ani odbudowy bram.

Myszę, że Achab jako władca, który odwrócił się od Pana, nie był prawdziwym królem przymierza. Nie był królem, który znalazł swoje bezpieczeństwo, podążając za Panem, idąc w posłuszeństwie Panu i powołując się na obietnicę Pana dotyczącą ochrony narodu. Nie uważał, że to otwarte miasto (to znaczy miasto bez murów) na południowo-wschodniej granicy północnego królestwa było siłą, ale raczej ciężarem. Z pewnych pozabiblijnych informacji wiemy, że w tym czasie temu Achabowi groził Mesza, król Moab. Mesza zajął miasto zwane Medaba, które leżało naprzeciw Jordanmiasta Jericho. Wygląda na to, że Achab czuł się odpowiedzialny za południowo-wschodnią granicę królestwa północnego i zdecydował: „Muszę ponownie ufortyfikować to miasto, aby zapewnić bezpieczeństwo północnemu królestwu”. Ale zrobił to kosztem pierworodnego syna Hiela z Betel, a także jego najmłodszego syna.

komentarze dotyczą zdobycia miasta Jerycho. Chciałbym poczynić kilka uwag na temat znalezisk archeologicznych, które odnoszą się do tego rozdziału. Dyskutowaliśmy o tym do pewnego stopnia, kiedy rozmawialiśmy o dacie Exodusu. Jerichopojawia się w tej dyskusji, ponieważ Garstang powiedział, że mury Jerichoupadły około 1400 rpn, więc stało się to argumentem za wczesną datą Exodusu. Kopiec Jericho jest bardzo dobrze zdefiniowanym kopcem; nie ma wątpliwości co do identyfikacji wityny. Jeśli pójdziesz na wschód od Jerusalemdoliny Jordan, Jericho jest to do dziś bardzo widoczne miejsce. Znajduje się około 10 mil na północny zachód od miejsca, w którym rzeka Jordan wpływa do Dead Sea. Możemy sobie wyobrazić mapę: tam, gdzie rzeka Jordan wpada do Dead Sea, około 10 mil na północny zachód od tego jest ten kopiec. Około mili na zachód od miejsca Jericho, znajduje się grzbiet o wysokości około 1500 stóp, który wznosi się na wyżyny centralnej części land of Canaan. Ten zachodni grzbiet Rift Valley jest poprzecinany wąwozami, które dają dostęp do centrum land of Canaan. Jerichoma znaczenie strategiczne, ponieważ strzeże wejścia do tych przełęczy, które prowadzą na centralne wyżyny. Było tam dobre źródło wody, była dobra gleba i znajdowało się w strategicznym miejscu, które bardzo wcześnie uznano za mające ogromne znaczenie.

Wykopaliska na kopcu rozpoczęli Niemcy na początku XX wieku pod kierownictwem Ernsta Sellina, który pracował na kopcu przez kilka lat, 1907-1909. W latach trzydziestych XX wieku na kopcu pracował dalej Anglik John Garstang. Następnie w latach pięćdziesiątych XX wieku Kathleen Kenyon, również Angielka, prowadziła dalsze wykopaliska na Jericho. Niemcy, Garstang i Kenyon odkryli, że to miejsce ma bardzo długą historię. Najstarsza znaleziona wieża pochodzi z około 9000 lat pnie, z neolitycznej epoki kamienia. Moja żona i ja odwiedziliśmy Jerichokilka lat temu; jechaliśmy z Jerusalem. Kiedy dojdiesz do obrzeży nowoczesnego miejsca (starożytne miejsce znajduje się z boku nowoczesnego miejsca), przy wejściu pojawi się znak, który mówi: „JerichoNajstarsze miasto na ziemi”. Może to przesada, ale niewiele. Jest to miejsce, którego historia sięga 9000 pnie, co jest dość wyjątkowe.

Wykopaliska wykazały, że we wczesnej epoce brązu (3000 do 2000 pnie) było to bardzo ważne miasto otoczone murami. Aby dać ci wyobrażenie o ustawieniu, które

odpowiada czasowi epoki piramid w Egypcie. Jeśli przejdiesz do drugiej części epoki brązu, jest to to samo, co Uru Chaldejczyków i trzeciej dynastii Ur, z której pochodził Abraham na południu Mesopotamii. Było to więc wówczas ważne miasto. Został zniszczony między 2300 a 2000 rokiem pne. Nie wiemy dokładnie, kto był sprawcą tego zniszczenia, ale mogę tutaj powiedzieć, że mury z tego okresu były tymi, które według Garstanga pochodziły z czasów Jozuego. Jego pogląd został później zrewidowany. W środkowej epoce brązu, od 2000 do 1500 roku, ponownie pojawia się dobrze zbudowane miasto z mocnymi murami. Urósł do największych rozmiarów, jakie kiedykolwiek osiągnął. Jesteś teraz w okresie patriarchalnym, od 2000 do 1500 pne, jeśli chodzi o to, co dzieje się w land of Canaan. Pod koniec średniego brązu ponownie został brutalnie zniszczony i znowu zastanawiasz się, kto był agentem zniszczenia. Nie wiemy. Niektórzy spekulowali, że byli to Hyksosi. Hyksosi byli wybitnymi władcami Egiptu przez pewien czas i zostali wypędzeni z Egiptu około 1570 roku pne. Rządzili Egiptem około 1750 do 1570 roku, ale około 1570 roku zostali wypędzeni z Egiptu. Gdzie oni poszli? Weszli do land of Canaan? Prawdopodobnie. Czy zaatakowali Jericho? To możliwe, ale nie jesteśmy pewni. Ale znowu został zniszczony pod koniec środkowej epoki brązu.

W interesującej nas późnej epoce brązu, czyli w czasach Księgi Jozuego, miasto było ponownie okupowane. Jednak z tego, co mówią nam archeolodzy, na kopcu z tamtego okresu pozostało bardzo niewiele. Garstang argumentował, że miasto zostało zniszczone około 1400 roku pne w późnej epoce brązu. Kathleen Kenyon zakwestionowała to i mówiła o „ogromnym obnażeniu górnych warstw kopca z tego okresu”. Wydaje się, że znaczna część tego poziomu uległa erozji w okresie od 400 do 600 lat, kiedy miasto było w dużej mierze niezamieszkane po tym, jak padło pod panowanie Jozuego, między Jozuem a Achabem. W tym czasie było to pod każdym względem niezamieszkane miejsce.

B. Praca K. Kenyona na temat Jerycha

Teraz spójrz na swoje cytaty na stronie 51. James Kelso w swoim artykule Jerichow *Interpreter's Dictionary of the Bible* mówi: „W 1952 roku Kathleen Kenyon rozpoczęła prace nad kopcem; po pięciu latach jej pracy obraz archeologiczny jest

wyraźniejszy, a poniższe wnioski wydają się teraz aktualne. Większość kopca pochodzi z XVI ^{wieku} pne lub wcześniej; w rzeczywistości główna głębokość kopca pochodzi głównie z okresu neolitu”. Innymi słowy, większość kopca należy do czasów prehistorycznych, a ostatnie duże miasto było jakieś 300 lat wcześniej niż Mojżesz. Niestety odkryła, że niewielka część górnych poziomów, które uniknęły zniszczenia przez wiatr i deszcz, to obszary już zagospodarowane przez Niemców i Garstang. “ Jericho został zbudowany z cegły mułowej, która szybko rozpada się pod wpływem wiatru i deszczu. Te same wiatry, które nadawały ciąg hutom Salomona w Ezion Geber, przedarły się już przez mułowe cegły Jericho. Pewnego roku angielskie wykopaliska zostały zalane przez ulewne deszcze; nawet na obszarze neolitu znaleziono kanały strumieni wcinające się w części kopca. Dlatego wydaje się mało prawdopodobne, aby z samego kopca można było dowiedzieć się czegoś nowego o XIII- ^{wiecznym} Jerychu, chociaż pobliskie grobowce mogą okazać się bardzo pomocne w przyszłości”. Następnie zwróć uwagę na to ostatnie zdanie: „Jedną z głównych tragedii archeologii palestyńskiej jest to, że Niemcy prowadzili wykopaliska, Jerichokiedy archeologia była jeszcze nauką raczkującą”. Niemcy weszli tam na początku XX wieku i naruszyli ten obszar kopca, zanim opracowano metody wykopalisk, więc ta informacja zaginęła.

Przejdź do następnego akapitu, tam akapit z Kenyon na stronie 51 twojego cytatu. Mówi: „Okupacja tego miejsca rozpoczęła się w okresie mezolitu. Na tym etapie miał miejsce ciągły rozwój miasta z okresu przedceramicznego neolitu 8000 pne, z powodzeniem okupowanego przez dwie różne grupy ludzi, po czym w tym czasie ludność neolityczna była o wiele mniej zamieszкана. Pod koniec czwartego ^{tysiąclecia} istniała ciągła okupacja, aż do zniszczenia miasta” – zwróć uwagę na jej daty tutaj – „około 1580 r. Prawdopodobnie zostało ponownie zajęte około 1400 r. pne Z czasów tego okresu prawie nic nie pozostało”.

Rozmawialiśmy o tym, kiedy rozmawialiśmy o tym Jerichowcześniej. Jeśli weźmiesz tezę Johna Bimsona z jego książki *Re-dating the Exodus Conquest*, w której przenosi on datowanie okresów archeologicznych – jestem prawie pewien, że pod koniec tej środkowej epoki brązu w dół do następnego stulecia, do XV wieku. To obniżyłoby

poziom zniszczenia z 1580 roku, powiedzmy, do 1400. Jesteś więc bardzo blisko wczesnej daty wyjścia z Egiptu, opartej na 1 Król. 6:1. Tak więc ta debata, jak wspomniałem wcześniej, trwa. Jeśli Kenyon ma rację co do tego, że data 1580 jest poziomem zniszczenia, a następnie powiążesz jej datę 1580 z rewizją dat okresów archeologicznych dokonaną przez Bimsona, pasuje to do teorii wczesnych dat.

C. Ostatnie prace Bryanta Wooda Jednakże, jak wspomniałem wcześniej, Bryant Wood pojawił się na scenie całkiem niedawno. Dałem ci tę ulotkę Jerichoze streszczeniem tego artykułu *BAR* w twojej bibliografii. Wracając do raportów z własnych wykopalisk Kenyon, twierdzi, że istnieją dobre dowody na to, że miasto zostało zniszczone w XV wieku i że jej datowanie jest tam błędne. Tak więc debata trwa.

Pozwólcie, że przeczytam wam jeszcze jeden cytat. Spójrz na stronę 53. Odnosi się to do innej rzeczy, do której za chwilę dojdziemy; ale spójrz na środek strony 53, „Biblical Exodus Red-dating is wadliwy”, w *BAR* od 1987 r. Hugh Calperan argumentuje tutaj przeciwko ponownemu datowaniu przez Bimsona środkowej epoki brązu – przesunięciu tej daty w dół. Mówi: „Biblijny opis podboju został spisany pod koniec VII wieku pne” — innymi słowy, w latach 600-tych; bardzo późno — „i nie łączy podboju z żadnymi wydarzeniami, które źródła zewnętrzne pozwalają nam datować. Zatem zachowując elementarne środki ostrożności przeciwko sceptycyzmowi wobec tekstu biblijnego, mocno zaciskając powieki na kościach policzkowych, można udawać, że Księga Jozuego jest nieupiększoną, niesplamioną prawdą i że wszystko to wydarzyło się w XV wieku pne. Israelzdobyty Canaan w jednej decydującej kampanii. Ale B. i L.” — teraz B. i L. byli Bimsonem i Livingstonem; David Livingston jest kimś, kto dał się nabrać na ponowne datowanie okresu archeologicznego przez Bimsona — mówi więc: „to, co B. i L. zrobili, to udzielenie niekwestionowanej wiarygodności własnemu, wysoce specyficznemu odczytaniu biblijnego podboju Kanaanu. Podejście szwedzkiego stołu B. i L. jest atrakcyjne, ponieważ udaje obronę Biblii, ale nią nie jest. B. i L. odrzucają wiele dowodów biblijnych ; w końcu obejmują zbieranie i wybieranie. Ich tekstowo arbitralna, historycznie nieprzekonująca, archeologicznie nieprawdopodobna hipoteza ukrywa swoje

brodawki za fasadą życzliwej pobożności. Pobożność ma niewątpliwie swoje zalety, ale ma też swoją cenę; a aktualna cena za pobożność B. i L. to około 200 lat historii Izraelitów”.

To jego debata. Teraz przeczytałem ci ten akapit, aby pokazać ci rodzaj niemal jadowitego języka, który jest używany przeciwko ludziom, którzy próbują bronić wiarygodności opowieści o podboju – podboju Jericho...

5. Porażka przy grzechu Ai i Achana Atak początkowy A więc to są komentarze na temat Jericho. Przejdźmy do ataku na Aj w Jozuego 7 i 8. W Księdze Jozuego 7:1-5 czytamy, że Jozue „wysłał ludzi z JerichoAj, które jest w pobliżu Bet-Awen, na wschód od Bethel, i powiedział im: i szpiegować region. Poszli więc mężowie i wyszpiegowali Aj. A kiedy wrócili do Jozuego, powiedzieli: „Nie cały lud musi wyruszyć przeciwko Aj. Wyślij dwa lub trzy tysiące ludzi; jest tam tylko kilku mężczyzn”. Werset czwarty: „Poszło więc około trzech tysięcy mężczyzn; ale zostali rozgromieni przez ludzi z Aj, którzy zabili z nich około trzydziestu sześciu. Przegonili Izraelitów od bramy miejskiej aż do kamieniołomów i pobili ich na zboczach. Na to serca ludu stopiły się i stały się jak woda”. Więc wysłali tam te małe siły, ponieważ nie sądzili, że będzie tam znaczący opór, i zostali pokonani!

Joshua zastanawia się, dlaczego? W wersecie 6 czytamy: „Jozue rozdarł swoje szaty i padł twarzą na ziemię, a starsi uczynili Israelto samo”. Jozue powiedział w wersecie 7: „Ach, Wszechwładny Panie, dlaczego w ogóle przeprowadziłeś ten lud na drugą stronę, Jordanaby wydać nas w ręce Amorytów, aby nas zniszczyli? Gdybyśmy tylko byli zadowoleni z pozostania po drugiej stronie Jordan!” (To jest późniejsza niezwykła przeprawa.) „O Panie, co mogę powiedzieć teraz, gdy został Israelrozgromiony przez swoich wrogów? Usłyszają o tym Kananejczycy i inni mieszkańcy tego kraju; otoczą nas i zgładzą nasze imię z ziemi. Cóż więc uczynisz dla swego wielkiego imienia?”. Odpowiedź Pana brzmi: „Powstańcie! Co robisz na twarzy? Israelzgrzeszył; naruszyli moje przymierze, które im nakazałem zachować. Zabrali niektóre z [*herem*] oddanych rzeczy; kradli, kłamali, wrzucali je do swojego mienia.

Dlatego Izraelici nie mogą przeciwstawić się swoim wrogom; odwracają się plecami i uciekają, ponieważ zostali skazani na zniszczenie”. (Nawiasem mówiąc, to *herem* — *podlegający zniszczeniu*.) „*Nie będę już z wami, dopóki nie zniszczycie tego, co wśród was przeznaczone jest na zniszczenie.* „,”

b. Zabieranie rzeczy poświęconych przez Achana Dowiadują się więc, że ten człowiek Achan zabrał rzeczy, które miały być poświęcone Panu, czego im wyraźnie zabronił. Teraz spójrz na werset 20: Achan mówi: „Zgrzeszyłem przeciwko Panu. Oto, co uczyniłem: gdy zobaczyłem wśród łupów piękną szatę z Babylonia, dwieście syklów srebra i klin złota o wadze pięćdziesięciu syklów, zapragnąłem ich i wziąłem”. Więc on i jego rodzina zostali pojmani i ukamienowani, a w wersecie 26 czytamy: „Na Achan usypali wielki stos kamieni, który pozostaje do dziś”. Jest jeszcze jeden pomnik. Tym razem jest to przypomnienie boskiego sądu nad grzechem. Było przejście przez rzekę i upadek murów — Jerichoprzypomnienia o łasce Bożej; teraz przypomnienie tego, co się dzieje, gdy nie jesteś posłuszny Bogu.

Więc po tym, w rozdziale 8, nowe siły zostały zabrane i wysłane do Aj i tym razem odniosły sukces. W wersecie 19b czytamy: „Weszli do miasta, zdobyli je i spalili. Mieszkańcy Aj obejrzel się za siebie i zobaczyli dym miasta unoszący się na tle nieba”. Nie będziemy wchodzić w żadną strategię, aby to zrobić, ale oni zajmują miasto, a w wersecie 25 czytamy: „Tego dnia padło dwanaście tysięcy mężczyzn i kobiet — wszyscy mieszkańcy Aj. Bo Jozue nie cofnął ręki, która wyciągnęła oszczep, aż wytepił wszystkich mieszkających w Aj”. Następnie werset 28: „Spalili Aj i uczynili z niego trwale zgliszczą, a króla Aj powiesili na drzewie”.

C. Archeologia Et Tel i debata identyfikująca to miejsce jako Ai

Teraz jest to przypadek, w którym ponownie toczy się wiele dyskusji na temat sposobu, w jaki badania archeologiczne odnoszą się do tekstu biblijnego. W latach

trzydziestych XX wieku istniał kopiec znany obecnie jako „Et-Tel”, który uważano za miejsce Aj, i został wykopany. Ci, którzy pracowali nad tym kopcem, mówią nam, że miasto zostało zniszczone około 2200 rpne i nie było ponownie okupowane, z wyjątkiem bardzo małej komórki z epoki żelaza I około 1200 do 1050 rpne. rodzi to problemy w korelacji tych znalezisk archeologicznych z tym, co jest powiedziane w Jozuego 7 i 8. To pytanie pojawia się od drugiej połowy XX wieku¹ trwa do dziś. Pojawiły się różne propozycje, aby spróbować zharmonizować znaleziska archeologiczne z opisem biblijnym.

Był francuski znawca Starego Testamentu o imieniu Wincenty, który zasugerował, że Et-Tel, czyli Ai, było placówką wojskową, Betheli że podbój Aj tak naprawdę nie był podbojem miasta, ale zajęciem placówki wojskowej Bethel. Gdyby to była po prostu placówka wojskowa Bethel, nie spodziewałbyś się zbyt wielu śladów okupacji tego miejsca. Cóż, to ciekawa sugestia, ponieważ Joshua nie mówi nic o braniu Bethel. Czy Aj było placówką wojskową Bethel? Nie sądzę, że można to zharmonizować z tekstem. Jeśli przejdiesz do rozdziału 12, gdzie masz listę królów, w wersecie 9 przeczytasz: „król Aj, blisko Bethel, jeden” — jeden król. Przechodzisz do wersetu 16: „król Betheljednego”. Był król Aj i był król Bethel. Nie wygląda na to, żeby Ai było placówką wojskową Bethel.

Inną sugestię znajdziesz w swoich cytatach na stronie 52. Ten akapit pochodzi z *Light of the Ancient Past Finegana*. Mówi o problemie zharmonizowania danych archeologicznych z relacją biblijną i mówi, że najbardziej prawdopodobnym wyjaśnieniem jest to: „W tym momencie trudność polega na pomieszaniu Aj i Bethel... To ostatnie miasto Bethel znajduje się mniej niż półtorej mili od Aj i jest znane jako Beitin; to znaczy, we współczesnej identyfikacji witryny uważa się, że Beitin to Bethel. Wykopaliska były tam prowadzone przez wspólne ekspedycje American School of Oriental Research i Pittsburgh Theological Seminary pod kierownictwem WF Albrighta i Jamesa Kelso. Bethel okazało się, że było okupowane najpierw po zniszczeniu miasta ze starej epoki brązu, a dopóki nie istniało jako dobrze znane miasto w średnio-późnej epoce brązu. Gdzieś w XIII wieku miasto strawił ogromny pożar, który pozostawił po sobie

solidne masy spalonej cegły, popiołu i zwęglonych gruzów. Nie ma wątpliwości, że to zniszczenie symbolizuje podbój miasta przez dzieci... Israel”. To jest fakt. W następnym akapicie mówi: „Można zauważyć, że w Księdze Jozuego nie ma wzmianki o zdobyciu, Bethelpodczas gdy z drugiej strony, w późniejszej relacji Sędziów, opowiadane jest zajęcie Bethelprzez dom Józefa , ale nic nie jest powiedziane o Aj. Dlatego można przypuszczać” — [i jest to pogląd Albrighta i wielu innych] — „że w późniejszym czasie tradycja splądrowania została powiązana, błędnie, ale naturalnie, z Bethelpobliskimi ruinami Aj”. Innymi słowy, jak poradzić sobie z pozorną niekonsekwencją w znaleziskach archeologicznych w Et-Tel i biblijnym opisie zdobycia Aj? Cóż, ktokolwiek napisał tę historię, pomylił historię zniszczenia Bethelz historią zniszczenia Aj. To, o czym tak naprawdę czytacie w rozdziałach 7-8, dotyczy Bethel, a nie Aj. Oczywiście oznacza to, że tekst biblijny nie jest wiarygodny.

Jeśli spojrzysz na stronę 53 w swoich cytatach, zarówno Free, jak i Kitchen na dole strony omawiają ten problem. Myślę, że idą w najrozsądniejszym kierunku. Free mówi: „Ostatnie rozwiązanie zaproponowane w badaniach J. Simonsa polega na tym, że Et-Tel nie może być utożsamiane z Betel/Ai” — innymi słowy, problemem jest identyfikacja tego miejsca. To niewłaściwa identyfikacja witryny; Et-Tel to nie Ai, więc żadne wykopaliska przeprowadzone w Et-Tel nie mówią nic o Ai. „On [to znaczy J. Simons] stawia cztery zarzuty wobec tej identyfikacji. Po pierwsze, Et-Tel nie było szczególnie blisko Beitin lub Bethel; Jozuego 12:9 wskazuje, że Aj jest obok Bethel. Po drugie, Et-Tel to duże miejsce, podczas gdy Jozue 3 opisuje ludzi jako niewielu. Po trzecie, Et-Tel nie był ruiną w okresie po podboju, podczas gdy Jozue wskazuje, że Aj była. I po czwarte, nie ma szerokiej doliny na północ od Et-Tel z Joshua 11, na wypadek gdyby przegapili żołnierzy Jozuego. Tak więc Free opowiada się za błędną identyfikacją witryny. Jeśli Et-Tel nie należy utożsamiać z Aj, to wskazanie, że Et-Tel nie istniało w 1400 rpn, nie ma żadnego związku z historią biblijną. Lub, jeśli sugestia Wincentego, że Aj było fortecą , z której pozostało niewiele lub nic, jest słuszna, ponownie narracja biblijna nie nastrocza trudności. Trudność sprawia jednak wzmianka o królu Aj i królu Bethel. Mówi więc: „W świetle takich możliwych rozwiązań niewskazane jest upieranie

się, że Biblia musi się mylić”.

KA Kitchen jest bardzo podobny na dole strony: mówi: „Wykopaliska w Et-Tel nie dostarczyły żadnych właściwych dowodów na okupację tam po wczesnej epoce brązu, z wyjątkiem małej osady izraelskiej w latach 1200-1050. Twierdzenie witryny czasami wywołuje kontrowersje; sytuacja ta sugeruje, że Et-Tel to nie Ai, ale inne starożytne miejsce, być może Beit Aven, i że Ai należy szukać gdzie indziej w okolicy Et-Tel.

Mogę powiedzieć, że jest dość poważny problem z tego rodzaju identyfikacją witryn. Wszędzie są kopce land of Canaan. Nie ma drogowskazów mówiących: „To było to czy tamto starożytne miasto”. Masz te wszystkie kopce, wkopujesz się w nie i jest tam dużo gruzu. Czytasz o nazwach miejsc w Biblii – jak łączysz biblijną nazwę miejsca z jakimś kopcem? To nie jest łatwy biznes. Albright, już w latach dwudziestych i trzydziestych XX wieku, jeździł po Kanaanie na osiołku i identyfikował miejsca: „Cóż, to jest to miejsce, to znaczy Betheltamto”, i wiele razy miał dobre powody, aby je zrobić; ale w wielu przypadkach identyfikował je nieprawidłowo. Kitchen mówi: „Kiedy kopce i zapisy literackie nie są zgodne, w innych przypadkach topografowie i archeolodzy nie wpadają w panikę, ale po prostu kierują się zdrowym rozsądkiem i uznają, że prawdopodobnie pomylili się w identyfikacji i przystępują do poszukiwań w innym miejscu w regionie. Problem Ai należy rozpatrywać dokładnie w ten sam sposób. Jericho i Ai są lekcjami negatywnych dowodów. Brak spodziewanego ciała szczątków z późnej epoki brązu nie oznacza automatycznie, że narracje biblijne są błędami opowieści etiologicznej”.

Powiedzenie Kitchena brzmi: „Brak dowodów nie jest dowodem na brak”. Tylko dlatego, że nie masz dowodów, które chciałbyś mieć, nie oznacza, że tekst biblijny lub inny tekst jest koniecznie błędny. „Poszlakowy realizm aluzji topograficznych i przywództwa Jozuego sugeruje coś innego, podobnie jak analogia archeologicznego niepowodzenia w stworzeniu pozostałości koordynujących z innymi niepodważalnymi starożytnymi dowodami lub dokumentami pisanymi. ”

D. Alternatywna witryna identyfikacyjna firmy Livingston Teraz, odkąd Kitchen i Free poczynili uwagi na temat identyfikacji witryny, niejaki David Livingston zaczął to badać. Pod tym nagłówkiem znajdziesz kilka pozycji w swojej bibliografii. Spójrz na stronę 12 na środku strony w swojej bibliografii. Livingstonnapiisał artykuł w *Westminster Theological Journal* w 1970 roku zatytułowany „The Location of Biblical Bethel and Ai Reconsidered”, a rok później kolejny artykuł „Traditional Site of Bethel Questioned” oraz kolejny artykuł z 1994 roku „Dalsze rozważania na temat lokalizacji Bethel w El-Bire”. To, co Livingston robi w tych artykułach, sugeruje, że potrzebujemy nowej identyfikacji witryny, nie tylko dla Ai, ale także dla Bethel. Tradycyjny pogląd był taki, że Bethel to Beitin, a Ai to Et-Tel. Livingston przedstawia sprawę, z mnóstwem argumentów i dowodów, w które nie chcę wchodzić, że powinniśmy przenieść oba do różnych miejsc. Sugeruje, że Bethel być może jest to w miejscu El-Bireh, zamiast w Beitin, i że Aj jest albo tutaj, w Khirbet el-Macatir, albo w Chirbet El-Bireh. Jeśli spojrzysz na mapę, zobaczysz, że Beitin jest tutaj, El-Bireh jest tutaj. Widzisz więc, wszystkie te strony są bardzo blisko siebie. Pozostaje pytanie: który kopiec jest którym miejscem?

Na temat wykopalisk chciałbym poczynić tylko kilka krótkich uwag. Z wykopalisk, które Livingstondo tej pory prowadzono w Chirbet Nisiah jako Aj, odkrył, że okupacja tego miejsca ustała mniej więcej w czasie przejścia od środkowej epoki brązu do późnej epoki brązu. Innymi słowy, jesteś tam w tym okresie 1500. I znowu, jeśli przejdiesz przez ten okres 1500, jak twierdzi Bimson, to by pasowało. Bryant Wood, który napisał ten artykuł o Jericho, prowadził w ostatnich latach wykopaliska w innym miejscu, El-Machatir. Doszedł do bardzo ciekawych wniosków. Odkrył, że El-Machatir było ufortyfikowanym miejscem pochodzącym z czasów Jozuego, w XV wieku. Jest to jedyne ufortyfikowane miejsce w późnej epoce brązu - późna epoka brązu trwa od 1500 do 1200 pne - jest to jedyne ufortyfikowane miejsce z późnej epoki brązu między Jerusalema Sychem, które zostało odkryte do tej pory. Teraz Sychem jest daleko na północy. Było to więc ważne miejsce i nadal prowadzi tam wykopaliska. Ciekawie będzie zobaczyć, co wymyśli, ale z pewnością jest to możliwe, a jeśli pojawią się

dowody, że może to jest Ai, może to rozwiązać problem.

mi. Pytanie o zidentyfikowanie Betel jako Beitin [El Bireh) Jeśli chodzi o inną kwestię zmiany tradycyjnej lokalizacji Betel z Beitin na El-Bireh — interesującą rzeczą w Beitin jest to, że podczas prowadzonych tam wykopalisk nigdy nie znaleziono dowodów na wysoką miejsce zbudowane przez Jeroboama I. Po podziale królestwa wznosił on ołtarz w Dan, Bethela drugi w Dan. Nigdy nie znaleźli na to dowodów. W Bireh nie prowadzono żadnych wykopalisk, więc istnieje miejsce, które również może okazać się interesujące do zobaczenia, jeśli kiedykolwiek zostanie wykopane w przyszłości. Problem jest polityczny. Bireh to palestyńskie miasto na West Bank. Najwyższym punktem miasta, który prawdopodobnie byłby miejscem poszukiwania wyżyny Jeroboama, jest dom burmistrza miasta, który jest Palestyńczykiem. Tak więc nie sądzę, że w najbliższej przyszłości będą prowadzone wykopaliska w Bireh. Ale to pytanie o Aj i o to, jak odnosisz znaleziska archeologiczne do biblijnych relacji o zdobyciu Aj przez Jozuego, jest z pewnością nierozwiązanym pytaniem.

Cóż, skończył nam się czas. Następnym razem będziemy musieli odebrać tutaj.

Transkrypcja Kate Danahy
Z grubsza zredagowany przez Teda Hildebrandta
Edycja ostateczna autorstwa Elizabeth Fisher
Ponownie opowiedziane przez Teda Hildebrandta